

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

III. De Ecclesiae Aediúmque Parochialium Reparatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

portionis conveniatur Prælati Monasterii exempti & immediatè subjecti Papæ; quia etiam exempti ratione congruæ portionis conveniri possunt coram Ordinariis locorum, per textus *Clement. cit. in fine c. 1. V. Nos itaque, de Præb. & dignit. in 6. & Trident. Sess. 7. cap. 7. de Reform.* ac proinde, sed vacante, coram Capitulo; quia in casibus, quibus ratione suæ jurisdictionis Ordinariæ Episcopus, istâ vacante, Capitulum contra exemptos procedere potest, ex mente Panorm. *in c. Cum olim cit. n. 2. & ibid. Felini n. 37.* Qua de re tamen contrarium statui *Tit. 9. n. 15.*

39. Procedendum autem in congruæ portionis causis est *Summarie & Appellatione remotâ*, ut vult Zypæus *cit. Resp. 2. n. 9. & 14. contra cit. Rebuffum n. 60. & 79.* neutro tamen locò id firmiter negantem. Summarie quidem; quia est causa alimentorum, tangens decimas aliisque proventus beneficii sive Ecclesiæ parochialis, cui Vicarius servit, atque ab ea sustentationem sufficientem seu congruam portionem petit: in alimentorum autem, saltem futurorum & præsentium decimasque & beneficia Ecclesiastica quòquò modò tangentium, causis summarie sive simpliciter, de plano sine strepitu & figura iudicii procedi potest, *Clement. Dispensatam 2. de iudiciis & arg. l. fin. ff. de His, qui sui vel alieni jur. Maranta Prax. aurea p. 4. n. 168. & 174.* quòd mora seu litis super iis motæ protelatio damnosa sit & periculosa; ideòque exigat celerem expeditionem. Appellatione autem remotâ, ex decreto Concilii Trident. *cit. Sess. 7. cap. 4. & 7.* quoad effectum tamen, non devolutivum, sed suspensivum duntaxat; ne, sententiæ super congrua latæ executione per appellationem suspensâ, negligatur animarum cura & debitis obsequiis Ecclesiæ defraudetur.

ARTICULUS III.

De Ecclesiæ Ædiumque Parochialium Reparatione.

SUMMARIUM.

41. In hac servanda est loci consuetudo & conventiones.
42. Dein supersui reditus fabricæ,
43. Parochorum & beneficiorum ad reparationem impediendi.
44. His deficientibus, ad hanc tenetur patroni:
45. At non, nisi aliquis Ecclesiæ reditus percipiant.
46. Decimatores à reparatione voti absolventium,
47. Et ad illam obligantur veteri opinio.
48. Si tamen equò plus non gravantur
49. Et decima diversimodè conferenda sunt.
50. Demum ad reparationem tenentur ipsi parochiani,
51. Etiam nobiles & alii exempti,
52. Secundùm aliquos capitam:
53. Secundùm alios & veteris facultatum habitâ ratione.
54. Reparanda Ecclesiæ est in capite & membris:
55. Et ipsa etiam ades Parochiales.
56. Quæ in re tamen varia praxi discussum est.

CUm Ecclesiæ Parochiales veteritate aut casu aliquò sunt collapsæ vel mimitantur ruinam, ad eorum reparationem concurrent & necessarios sumptus vel operas conferent populus aut alii, quibus id oneris recepta loci consuetudo vel particularia statuta

statuta aut conventiones imponunt, ut in c. 1. notant Hostiens. n. 1. Panormit. n. 3. Barbosa n. 3. & Vallens. ad hanc Rubr. §. 5. n. 2.

42. His autem seclusis, illarum reparatio facienda est de portione proventuum sive reddituum fabricæ deputata, can. Desernimus 10. q. 1. & can. Unio 3. ibid. q. 3. Lambertin. de Jure Patronat. Lib. 3. q. 7. art. 2. n. 2. §. 7. & Barbosa de Offic. Episc. alleg. 64. n. 1.

43. Si propriis aut ad consuetum cultum Divinum non necessariis proventus Fabrica non habeat, de redditibus, qui congruæ sustentationi superflui, contribuere ad eam debet Ecclesiæ Rector & alii ejus beneficiati, c. 1. §. c. De his 4. quorum textum dispositio innovata est à S. Synodo Trident. Sess. 21. cap. 7. de Ref. Episcopos monente. Ut Parochiales Ecclesias collapsas refici & instaurari procurent ex fructibus & proventibus quibuscunque, ad eandem quomodocunque pertinentibus: quales cum etiam sint, quos Rector ceterique beneficiati ipsarum intuitu percipiunt, ad earum refectionem de bonis, quæ ab Ecclesiâ percipiunt & congruæ sustentationi superflui, contribuere tenentur, c. De his cit. ibi, Si eis superflui. Sustentationi, inquam, non Conservationi aut incremento Status; quia beneficiorum Ecclesiasticorum fructus non ad fovendam atollendamque statûs conditionem & mundanos titulos, sed ad ipsorum sustentationem & alendos de superfluis pauperes & instituendû promovendûque cultum Divinum clericis sunt deputati, Lambert. cit. n. 7. Riccius in Praxi Neapol. p. 4. decis. 293. Comitulus Lib. 1. Respons. q. 82. n. 2. concl. 3. & Barbosa in c. De his cit. n. 3.

Si beneficiorum fructus aded tenues sint; ut ad Rectoris & beneficiatorum sustentationem duntaxat sufficiant,

istaque deductâ, quod ad Ecclesiæ restorationem conferant, non superflui: vel, quod superflui, in eam collatum non sufficiat, Patroni & omnes alii, qui fructus aliquos ex dictis Ecclesiis provenientes percipiunt, ad eam tenentur & compelli possunt, ex decreto cap. 7. cit. Unde

Dubium oritur, an ad Ecclesiæ reparationem teneantur Patroni ex fundatione, constructione & dotatione. Quod non obscure decretum videtur relatis verbis Tridentini, deficientibus Ecclesiæ redditibus, ad eam generaliter & sine ulla distinctione obligantibus patronos. Id ipsum suadet ratio, cum; quia eis incumbit Ecclesiæ à se fundatæ cura: quæ ejus non tantum conservationem, sed etiam reparationem exigit: tum verò; quia etiam ipsi percipiunt aliquos fructus Ecclesiæ à se fundatæ; cum ipsis competat præsentatio clerici ad eam vacantem & præcedentia sive prærogativa in sede, processionibus, thurificatione: & cum ad inopiam vergunt, ab Ecclesiâ alimenta percipere possunt, per tradita supra Tit. 38. à n. 69. Ita Belletus Disquisit. Clericæ. p. 1. Tit. de Clerico debitore §. 14. n. 10. & Leo Thesaur. Fori Eccles. p. 2. cap. 16. n. 17.

Sed melius Lambertinus cit. Art. 2. 45. n. 5. & Pirrhing ad hanc Rubr. n. 20. ad Ecclesiæ reparationem hujusmodi patronos obligari, negant: nisi aliquid percipiant de Ecclesiæ bonis, v.g. pensionem annuam in fundationis limine reservatam, juxta c. Præterea 23. de Jure Patronat. partim; quod ab ipsis patronatûs jus plenè acquisitum sit ex prima fundatione, c. Nolis 25. de Jure patron. quâ factâ præstititerunt, quod à Jure inductû & ad ejus acquisitionem est requisitum: partim verò; quod S. Synodi Trident. PP. cum Patronos ad Ecclesiæ refectionem obligant ratione fructuum, quos

Y y y y

ex Eccle-

ex Ecclesiis percipiunt, nomine fructuum intelligunt redditus seu proventus temporales & ad illarum refectionem conductes: cujusmodi cum non presentatio & praecedentia, sed tantum redditus seu annui proventus sint, qui istarum nullam partem percipiunt, ad refectionem non tenebuntur, *arg. cap. 7. cit.*

Si patronus pensionem annuam vel decimas provenientes ex praediis, intra Parochiae à se fundatae fines sitis, percipiat, ad Ecclesiae reparationem concurrere eum teneri, clarè desumitur ex decreto *cap. 7. cit.* & ratio est; quia utique aequum est; ut, qui percipit Ecclesiae commoda & proventus, etiam subbeat onera, eique laboranti succurrat.

Unde
46. Dubium oritur de decimatoribus, qui patroni non sunt: quos ad Parochialis Ecclesiae reparationem concurrere non teneri, cum *Zoesio ad hanc Rubr. n. 5. tradit cit. Pirrhing n. 18.* partim; quòd id onus decimarum possessoribus impostum nusquam reperitur: partim verò; quòd decimae, postquam privilegio Apostolico vel praescriptione, praesertim immemoriali, à Parochia legitime abstractae & ad alium pium usum vel ad Monasterium aut Ecclesiam extraneam translatae sunt, inter prioris Ecclesiae fructus & proventus recenserentur amplius non possint, idèoque verè dici queat, ab hujusmodi decimatoribus nihil percipi de proventibus Ecclesiae Parochialis. Confirmatur quia, si ad illarum reparationem concurrere tenerentur ejusmodi decimatores omnino extranei, ad eandem etiam adstringerentur decimarum possessores laici: quos tamen, teste *Zypæo ad Rubr. de Parochiis, Consult. 4. n. 2.* plerique alii DD. ab illo, & Parochorum etiam alendorum onere eximunt &, ab iisdem possessas decimas omnino liberas esse,

pronuntiant; quòd eae tanquam bona patrimonialia, eademque, quae cetera hujusmodi bona, immunitate possidentur; *Molinaus de Consuet. Paris. pp. n. 104. & §. 68. n. 24.* Neque laicos duntaxat, earum possessores: sed istorum etiam successores clericos, sive Ecclesias, Altitas, Monasteria, Capitula &c. ad quae pro Religiosorum sustentatione, pro Anniversariorum, Missarum, elemosinarum &c. fundationibus decimas contulerunt, à contributione ad Ecclesiarum Parochialium refectionem, ratione ejusmodi decimarum faciendae exemptos, idem *Zypæus censet n. 3.*

Sed, licet hanc rationem ita roboratam minimè contemendam, etiam pro qua allata est, praefendam cepto Opinione *Peckii de Repar. Eccles. cap. 14. Gutierrez Practic. 2. Lib. 1. cap. 17. n. 4. & Laiman. Lib. 4. Tract. 3. cap. 11. n. 10.* qui Ecclesiae Rectore & beneficiatis ultra sustentationem, &, quòd ad reparationem conferant, non habentibus vel non sufficientibus, decimatores obligant, propter textum *c. De his & cap. 7. cit.* quorum priori Ecclesiae reparatione faciendae dicitur de ejus bonis: postea ad eam compelli jubentur, qui percipiunt aliquos fructus ex eis provenientes: bona autem & fructus ab Ecclesiis provenientes sunt decimae; quia haec vi suae institutionis & jure communi spectantur parochiae, ex cujus praediis proveniunt, *c. Cum sint 18. c. Tua 26. pp. c. Cum contingat 28. & de Decimis; in in ejus ministrorum sustentationem, cultum Divinum & fabricae constructionem tuitionemque impendantur, c. Statuta n. §. Ubi autem, ad fin. de Decimis in 6. Peckius l. cit.*

Quam rationem & Opinionem non parum firmat Consuetudo plurium locorum, in quibus decimatores ad Ecclesiam

harum reparationem adstringuntur, ut ipse non semel observavi, & advertit Pirthing *cit. n. 18. in fine*, eamque ob causam Zypæus suæ doctrinæ, quæ Ecclesias, Monasteria &c. ratione decimarum, à laicis ad se reversarum, à contributione ad reparationem eximit, propter praxin contrariam à iudicibus non multum tribuendum veretur *cit. n. 3. in fine*. Imò in *Analyfi hâc Rubr. n. 2.* sumptibus aliunde deficientibus, disertè docet, subsidium petendum ab omnibus decimis, etiam ad naturam primigeniam sive à laicis ad Ecclesias, Monasteria &c. reversis, & feudali aliòve nexu adstrictis: imò etiam in manu laicâ existentibus: dummodo ipsas ab ea, de cuius reparatione agitur, Ecclesia profectas, doceri possit. Unde

In contrarium allata facile diluuntur; quia decimæ institutæ sunt; ut ex ipsis perpetuò & stabiliter prospectum esset parochiarum Rectoribus de sustentatione, & Ecclesiis de necessariis ad earum conservationem, §. *Ubi autem cit.* ideòque ad quoscunque possessores cum onere eaque conditione transeunt; ut ad illorum sustentationem & istarum reparationem necessaria, si aliunde deficerent, ex ipsis habeantur, Maximil. Faustus *Consil. pro Arario Class. 12. consil. 16.* Qua in re tamen cavendum est; ne decimatores reparationibus unò eodémque tempore nimium, aut ita graventur; ut sustentatio personis v.g. Religiosis, in quarum alimenta vel necessaria ad cultum divinum profequendum decimæ destinatæ sunt, non subtrahatur ab Ecclesiis, in quarum dotem collatæ olim fuerunt.

Subiicere his lubet, quæ *cit. Consil. 4.* traduntur à Zypæo, notante Imprimis ex decimis, intra parochialis Ecclesiæ fines provenientibus, in illius reparationem & parochorum sustentationem

præ aliis applicandas, quæ proveniunt ex novalibus; quòd ex magis propriae sint parochorum, c. *Quoniam 13. de Decimis, n. 5.* Deinde ex aliis decimis prius conferendas, quæ post alias sive ultimò locò à parochia sunt avulsæ, per ea, quæ in *l. Si mater 7. c. de Inoffic. Donat. & §. Item si quis in fraudè 6. Instit. de Adhionibus tradunt DD.* scilicet ex pluribus rebus diverso tempore inofficiòse donatis aut in fraudem creditorum alienatis ante alias repetendas, quæ ultimò locò ita donatæ sunt vel alienatæ, n. 6. Demum postremò locò recurrendum ad eas, quæ sunt in manibus laicorum; quòd hæc, si ab onere illo non omnino immunes, subsidiariæ tantum sint, & ad sustentationem Rectoris Ecclesiæ istiusque refectionem, non nisi in aliunde deficientium subsidium vocari possint, n. 2.

In defectum Rectoris & aliorum, qui fructus ab Ecclesia percipiunt, ad parochialium Ecclesiarum reparationem tenentur parochiani, qui ab ea percipiunt Sacramenta, *cap. 7. cit.* Cujus ordinis sive, quòd isti post Rectorem &c. teneantur, ea ratio est; quòd sit opus Ecclesiasticum: ad quod laici solummodo in subsidium clericorum sive, cum istorum bona, congruè sustentatione deducta, non sufficiunt, tenentur: sicut contrà ad fontium, viarum, pontium & hujusmodi operum prophanorum constructionem reparationemque clerici post laicos, & tum demum obligantur, cum deficiunt vel non sufficiunt istorum facultates, c. *Non minus 4. & c. Aversus 7. de Immunit. Eccles. Gutierrez Alleg. 10. n. 4.*

Tenantur autem in defectu clericorum parochiani omnes, secundum *cap. 7. cit.* hoc est, non solum plebei: sed etiam Nobiles & alijs exempti; quia Ecclesiarum reparatio est opus publicum &
 X y y y z
 concer-

concernens communem omnium utilitatem ac necessitatem: ad cuiusmodi opera cum plebeis tenentur Nobiles & alii exempti, ut nemo excusetur, *arg. l. Ad instructiones 7. C. de SS. Eccles. Riccius Neapol. decis. p. 4. decis. 15. n. 4. Gutierrez l. cit. n. 5. & Barbosa de Offic. Episc. alleg. 64. n. 7.* Unde

52. Dubium oritur de modo contributionis, pro reparatione faciendæ à parochianis; hanc enim per capita hominum vel domorum dividendam, nonnemo suadet ratione; quòd, cum Ecclesiastica Sacramenta cæteraque Divina omnibus æqualiter sine acceptione personarum ministrantur: nec minorem in ea locum habeat pauper, quàm dives, plebeius quàm nobilis, ab omnibus æqualiter concurrendum videatur, per tradita à Baldo in *l. Omnium 6. C. de Vestig. & Commis. n. 3.* Sed ratio hæc intentum non persuadet: imò supponit falsum; cum ulu competentum & palam notum sit, à Nobilibus & opulentis parochianis primas & magis conspicuas sedes in Ecclesia, prima loca in processibus & oblationibus faciendis obtineri, eosque præ aliis decenti sepulturâ honorari: à plebeis, autem & pauperibus ferè postrema & humiliora sedilia, vel extra ista pavementum & angulos occupari: ipsam etiam Sacramentorum administrationem aliasque functiones parochiales plerumque majori promptitudine, decentiâ & apparatu illis, quàm his ministrari.

53. Quare ad reparationem illam contributio non per capita personarum aut domorum, sed per libram & as, sive à parochianis, ipsorum non numero, sed facultatibus attentis faciendâ, & in eam plus conferendum erit ab opulentis, quàm à pauperibus aut mediocri fortunæ hominibus; quia est opus publicum; cum publicam utilitatem & communem usum

concernat: ad operis autem publici constructionem loci incolæ pro rata patrimoni concurrere debent, *l. Omnes 12. C. de Operib. publ.* quia onera ejusmodi utilitatem & usum concernentia, ordinariis & merè realibus æquiparantur, *l. Omnes 5. C. de Annona & Trib. ad que collectæ non secundum numerum personarum, sed patrimoni seu bonorum quantitatem & æstimationem fieri debent, l. 1. V. Hoc etiam C. de Apob. publ. ubi Glossa V. Inopes, Bartol. n. 4. & Fran. Leo Thesaur. Fori Ecclis. Lib. 2. cap. 16. n. 75.*

Reparanda autem à prædictis parochialis Ecclesiæ collapsæ aut ruinosa fabrica est in Capite & Membris; ut non solum ipsius interiora cum partibus, sed & ad Missarum celebrationem & reliquum cultum Divinum in ea peragendum necessaria suppellectile; sed etiam sacristia, turris cum campanili & campanarium tanquam partes illi accessorie restantur, *arg. Reg. Accessorium 42. in 6.* Imò ipsæ etiam ædes Rectoris habitatio, *l. Imò ipsæ etiam ædes Rectoris habitatio 7. art. 3. à n. 1. passim notant DD. & S. Congreg. declaratum, testis est Barbosa de Offic. Paroch. cap. 13. n. 12.* quia ejusmodi ædes accessorie sunt Ecclesiæ & Sacerdotum Ministerio, *casu Reverissimi 16. q. 1. ac proinde, sicut cæteris alimentis, sic etiam habitatio pro ipsis indiget; quia alimentorum nomine non solum cibum & potum vestitus & similia ad usum vitæ necessaria: sed etiam habitatio venit; cum sine ista homo vivere regulariter non possit, l. Legatis 6. ff. de Aliment. leg. Beroius Lib. 2. Const. 44. n. 11. Surdus de Aliment. Tit. 4. à q. 1. & Menoch. Lib. 4. præsumpt. 57. n. 27.*

Cæterum in hujusmodi ædium parochialis, reparatione

paratione ante omnia observanda sunt pacta & conventiones, & his cessantibus statuta vel consuetudines dioecese: vi quorum Jurium particularium alicujus in aliquibus Germaniæ nostræ dioecesebus Parochi & alii beneficiati quot annis Pa-

rochialium & aliorum reddituum beneficialium portionem aliquam vel certam pecuniæ summam v.g. decem florenos in ædium Parochialium Reparationem impendere, vel, cum necessitas exigit, impendendam pendere debent.

TITVLVS XLIX.

De Immunitate Ecclesiarum, Coemiterii & Rerum, ad eas pertinentium.

UT Ecclesiæ ad cultum Dei & Divinorum frequentationem suâ dignitate Fideles invitarent, non tantùm ad formam & splendorem Dei domui convenientem extrui & reduci semper consueverunt: sed insuper munitæ sunt privilegiis geminæ Immunitatis: Localis, quæ ipsarum venerationem: & Realis, quæ rerum ad eas & personas Ecclesiasticas pertinentium tuitionem spectat.

ARTICULUS I. De Immunitate Locali.

SUMMARIUM.

1. Immunitatis definitio ac divisio.
2. Localis in duobus privilegiis consistit.
3. Primò ab Ecclesiis excluduntur I. Jura Secularia,
4. Ecclesiastica permittit.
5. II. Contractus & negotiationes, præsertim nundinarum.

6. III. Concilia seu conventus Seculares.
7. IV. Ludi, choreæ, musicæ & c. profane.
8. V. Rerum prophanarum deposita.
9. VI. Hospitiis & similia onera.
10. Alterò ad Ecclesiam confugientes protegentur.

Immunitas in genere est Exemptio siue libertas à munere vel onere communi, l. i. ff. de Jure immunit. In specie autem Immunitas Ecclesiastica est Jus, quò Loca, Res vel Personæ Ecclesiasticæ à communi onere siue obligatione liberæ sunt & exemptæ, Panormit. in Rubric. Sylvester V. Immunitas 1. pr. & Covarruvias Lib. 2. var. cap. 20. pr. Res, inquam, Loca vel Personæ in numero plurali; quia particularis alicujus rei, loci vel personæ Ecclesiasticæ privilegium, vel specialis exemptio Ecclesiasticæ immunitatis nomen non meretur: sed sola exemptio, quæ convenit toti statui vel generaliter omnibus ejusmodi Locis, Rebus vel Personis, ut cum Panormit. in c. Novit 49.

Y Y Y Y 3

verit 49.